

Takáts Péter Rudolf Steiner a két időáramról

Az antropozófia számára alapvető ismereteket a két időáramról Rudolf Steiner valamikor az 1879-1880-as években ismerte fel. Ezt onnan tudjuk, hogy barátjának, Edouard Schurénak, a francia teozófusnak egy 1907-ben írt levelében szerepel egy utalás arra, hogy ez a felismerés 18 éves kora körül született meg benne. A két időáramról pedig a következőket írja: „Azt ismertem fel, hogy az előrehaladóval szemben létezik egy azzal interferáló, visszafelé haladó fejlődés is – egy okkult-asztrális. Ez az ismeret az alapja a szellemi látásnak.” (*Rudolf Steiner/Marie Steiner-von Sivers: Briefwechsel und Dokumente 1901-1925 (GA 262), Dornach 1967. Ebben: »Aufzeichnungen Rudolf Steiners – geschrieben für Edouard Schuré«.*) Ezt a felismerést később úgy is jellemezte, hogy az induló ezoterikus fejlődésének eredménye volt.

Rudolf Steiner munkásságában a két időárammal kapcsolatos felismerés alapvető fontosságú, és ennek ellenére csak ritkán beszélt erről nyilvánosan. Arról, hogy a asztrális világban az idő visszafelé halad, hogy az ember a halála után az életét visszafelé éli át, és a belső iskolázáshoz a visszafelé haladó napi ütemű visszapillantás milyen fontos, gyakran beszélt, de a két időáram összefüggéseiről, ismeretünk szerint, mindössze két alkalommal beszélt. Az egyik alkalom egy 1905-ben matematikai témában tartott előadása, a másik pedig a Teozófiai Társaság 1910. november 4-ei közgyűlésén elhangzott beszéde volt.

1905. májusában Rudolf Steiner matematikai témájú előadásokat tartott és a május 17-ei előadásán a negyedik dimenzióról beszélt. Ebben az előadásban a két időáramot is említi és annak az ember testi éltére vonatkozó hatását a következőképpen írja le. „Ha Önök a valódi értelemben teozófusként gondolkodnak, akkor világos lesz Önök előtt, hogy a külső élet, a mi testünk, a jelen időpontban nem egyéb, mint két - ellentétes irányokból érkező és egymásba haladó - időáram találkozásának és kereszteződésének eredménye. Gondoljanak egy áramlásra, ami a múltból és egy másikra, ami a jövőből érkezik, és akkor megvan az a két egymásba áramló időáram, ami egy pontban találkozik.” Tehát Rudolf Steiner az emberi életet, mint ennek a két időáramnak az egymáshatását írja le, és így folytatja: „Az életünk minden pillanatában két időáram találkozásának eredménye, egyiké, ami a múltból érkezik, és egy másiké, ami a jövőből érkezik felénk. Ahol ezek az áramlatok találkoznak, ott egy torlódás lép fel.” (*Rudolf Steiner: Die vierte Dimension. Mathematik und Wirklichkeit (GA 324a), Dornach 1995, a 1905.05.17-ei előadás).*

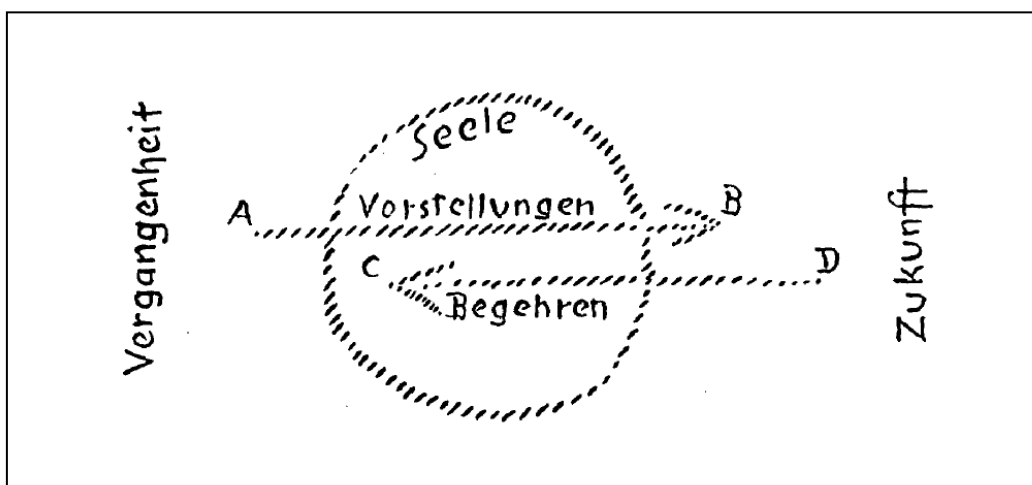
Ebben az előadásban részletesen beszél arról is, hogy a két időáram felismerése és az abban való élet milyen fontos a szellemi iskolázás szempontjából is. Fontos azért, mert, amikor a szellemi tanítvány beavatásának ahhoz a pontjához érkezik, amikor be tud pillantani az asztrális világba, akkor egy különleges élménnyel szembesül, és meglátja azt „amit neki az inkarnációja hátralévő idejében még át kell élnie. ... Megnyílik előtte az út, és a szellemi tanítvány egy külső élményként megéli azt, hogy a jövőben még mi áll előtte. ... Ahogy a tanítvány elérkezik ehhez a küszöbhez, felmerül benne az a kérdés, hogy valóban át akarod élni ezeket a legközelebbi jövőben? Mert valójában erről szól a dolog azok számára, akik a beavatást akarják. Ha ezt megfontolják, akkor a saját egyéni jövőbeli életük, mint egy külső panoráma, egy pillanatban feltárul előttük. ... És erre az egyik ember azt válaszolja, hogy nem, én nem akarok ebbe belemenni. Míg a másik ember azt mondja, igen, nekem bele kell mennem. Az emberi fejlődésnek ezt a pontját nevezzük 'küszöbnek', és az az elhatározás ami megszületik bennünk, ill. az a panoráma, ami ekkor megjelenik előttünk, hogy mit kell még megélnünk és miben kell még fejlődünk, az nem más mint a 'küszöbör'. A 'küszöbör' tehát nem más, mint a mi saját életünk. Mi magunk vagyunk a 'küszöbör'. És a mi saját jövőbeli

életünk van a küszöb mögött.” (Rudolf Steiner: *Die vierte Dimension. Mathematik und Wirklichkeit* (GA 324a), Dornach 1995, a 1905.05.17-ei előadás).

Ezek a gondolatok úgy érzem nem kívánnak különösebb magyarázatokat, de felmerült bennem a kérdés, hogy hol van ennek a jövőből érkező időáramnak a forrása? Mióta van jelen a világban mind a két időáram, és ami talán a legfontosabb, milyen hasznos támaszt tud adni nekünk ez a tudás a mindennapi életünkben? Ezekre a kérdésekre keresem a választ a következőkben.

Rudolf Steiner kutatásaiból tehát tudjuk, hogy az egyik időáram a múltból jön. Ez az, amit a legjobban ismerünk, mert ez az u.n. nappali tudatosságunk és gyakorlatilag ebben éljük le az életünket. Ez az a tudatosságunk, ami a mindennapi dolgok közötti összefüggést megadja a számunkra. Sőt, ha valami történik az életünkben, akkor szinte mindig ebben a múltból érkező időáramban keressük az okokat, mert úgy gondoljuk, hogy minden velünk megtörtént esemény oka, egy az azt megelőző eseményben van. . Ebben az időáramban él és létezik az ok-okozati világ, ebben gyökerezik a materialista gondolkodás is. Ezért ez az a tudatosság, amivel a modern tudomány is látja és magyarázza a világot, a dolgok értelmét.

Rudolf Steiner szellemtudományos kutatásából tudjuk azt is, hogy ugyanakkor létezik egy ezzel éppen ellentétes, második időáram is. Ez egy olyan időáram, ami a jövőből tart felénk. A magyar nyelv ezt csodálatosan ki is fejezi, ugyanis a jövő szavunk pontosan azt jelenti, hogy valami „jön felénk”. Azaz magyarul a jövő - egy második időáramban - jön felénk. Ez egy olyan időáram, amit csak akkor érthetünk meg, ha kilépünk a megszokott ok-okozati gondolkodás világából és egy új tudatossággal próbáljuk megközelíteni az eseményeket és megismerni a világot, a benne zajló folyamatokat. Fogalmazhatnánk úgy is, hogy ez a második időáram arra szólítja fel az embert, azt várja el, hogy a dolgok értelme és rendeltetése iránt érdeklődjön. Ebben az időáramban úgy lehet megérteni az eseményeket, hogy az ember, egy adott helyzetben, bármi is legyen az, mindig azt kérdezi magától: mi az értelme számomra ennek az eseménynek? Mire akar ez az esemény megtanítani? Mire akar rávenni? Hogyan tudok ennek az eseménynek a hatására fejlődni? Az eseményeknek ez az új megközelítése az, amivel az ember a második időáramot meg tudja érteni és abból tanulni, fejlődni tud.

Rudolf Steiner rajza a „Anthroposophie Psychosophie Pneumatosophie” című előadáshoz, GA 115.

Ugyanakkor ez a jövőből érkező időáram az ember éjszakai tudatosságának, míg az előző a nappali tudatosságának felel meg, bár néha az ember nappali tudatosságában is megjelenik a

második időáram. Ezzel akkor találkozunk, amikor az ember egy – a jövőben megvalósuló – célt tűz ki maga elé és ennek a sikeres megvalósításához szükséges lépéseket, a jövőből visszafelé haladva fokozatosan összerakja és a tennivalókat így építi fel. Célok kitűzésekor szoktunk ilyen visszafelé ható gondolkodással dolgozni, és ez nagyban elősegíti, hogy a kívánt célt elérhessük.

Az első időáramot nem kell különösebben magyarázni, mert abban nem csak otthon vagyunk, hanem igen erősen le vagyunk benne gyökerezve, szinte a mindennapi gondolkodásunkban ennek a rabjai is vagyunk. Ez az időáram egyébként egy inkarnációs, egy felépítő áramlat, és teljes egészében az étertestünkben gyökerezik.

Ezzel szemben a másik időáramot az asztrálestünk hordozza, és ez a többségünk számára még idegen és fura, pedig ez egy tudatossági áramlat. A jövőből érkező időáram egy exkarnációs áramlat, aminek még egy lebontó minősége is van. Ez utóbbi abban mutatkozik meg, hogy asztrálestünk állandóan leépíti életerőinket, hogy az emberi tudatosság számára teret biztosítson. Ahogyan ebben is, úgy életünk számos más jelenségében is megtalálhatók a második időáramra utaló minőségek. Azt, hogy az asztrálest időárama egy visszafelé futó áramlás, jól mutatja, hogy éjszakánként a nappali történéseket visszafelé peregve éljük át. Annyira visszafelé haladunk az időben, hogy néha korábbi inkarnációba is visszamegyünk, csak ez a nappali tudatosságunk elől általában rejtve marad. Ugyancsak ezt a minőséget hordozza az, hogy a halálunk után egy visszafelé futó időáramban nézzük végig életünk eseményeit. Miközben az asztrálestünk feloldódik, az időben visszafelé haladva éljük át földi életünk eseményeit. Az az ember, aki ebben az időáramban is fel kíván ébredni és tudatossá akar válni, az esténként rendszeresen végzi a napi eseményeket visszafelé felidéző „Rückschau”-t.

Van a két időáram kérdésének még egy kozmikus dimenziója is. Az antropozófiából tudjuk, hogy amikor a hierarchiák az ősi Szaturnuszon a későbbi fizikai test lehetőségét megteremtették, akkor ezzel egy időben, ezek a szellemi lények, beírták az Akasha Krónikába a szellem-ember jövőjét, az átalakított fizikai test képét. Hasonló módon tették le a hierarchiák az ősi Napon az ember későbbi étertestének alapjait is, és ezzel egy időben az Akasha Krónikában megjelenik az átalakított étertest, az életszellem képe is. Pontosan ilyen folyamatok zajlanak le még az asztrálesttel kapcsolatban is és így megjelenik az Akasha Krónikában a szellem-én képe.

Az ember fejlődésének ezek a hatalmas képei, melyeket valamikor régen a hierarchiák helyeztek el az Akasha Krónikában, ma ebből a forrásból, mint jövőképek áramlanak felénk. Mégpedig egy olyan időáramban, ami ellentétes azzal, amit a hierarchiák a nagy evolúciós folyamattal együtt hoztak létre. Tehát a kozmikus krónikában az ember fejlődésének és jövőjének hatalmas képei vannak elhelyezve és a második időáramban ma ezek jönnek szembe velünk.

Miért volt szükség arra, hogy ezeket a képeket az Akasha Krónikában elhelyezzék? Ezt akkor értjük meg igazán, ha a két időáramot a teremtés folyamatával való kapcsolatában vizsgáljuk. Azt tudjuk, hogy a teremtés két, egymástól jól elválasztható részből áll. Az első fele egy evolúció, egy kiáradás, egy kisugárzás volt. Egy folyamat, amelyben a hierarchiák megajándékozták a világot azokkal az isteni szubsztanciákkal, melyekből lépésről lépésre kialakult a látható, természetes világ. Végül pedig ebben a világban megjelent az ember, mint anyagi, fizikai lény, és így létrejött a bölcsesség kozmosza.

Ezután következett a teremtés történetének második fele, amelyben már nem az Istenek, hanem az ember a főszereplő. Ebben a szakaszban az embernek az a feladata, hogy azt, amit az Istenek addig kisugároztak, most ő befogadja és átszellemiesítse. Ebben a teremtési folyamatban kell az embernek a bölcsesség kozmoszát a szeretet kozmoszává átalakítani. Ez pedig az előbbi evolúcióval ellentétben egy involúciós folyamat. Ebben a folyamatban az a világ, amit az Istenek teremtettek, először feloldódik és megszűnik az emberben, majd pedig az ember által létrehozva újra feltámad, és egy új, ember teremtette kozmosz jelenik meg.

Az Istenek a teremtés hajnalán jól látták, hogy ebben a nehéz feladatban az embernek majd valami segítségre lesz szüksége. A kereső emberek számára ezt a segítséget, mintegy kapaszkodót adják azok a jövőképek, amelyeket az Istenek a teremtés első fázisában előrevetítettek és most a második időáramban, mint jövőképek, felénk áramlanak. Így ezek az Istenek által az Akasha Krónikában elhelyezett hatalmas jövőképek, persze csak annak, aki meglátja őket, orientációt tudnak adni a rá váró tennivalókban és fejlődési feladatokban, ill. küldetése felismerésében.

Ha a teremtésnek két ilyen jól elkülöníthető fázisa van, akkor felmerül a kérdés, hogy mi van a két fázis között? Mi választja el az első fázist, az Istenek teremtését, a második fázistól, az emberek teremtésétől? Rudolf Steinertől tudjuk azt is, hogy a két fázist a Golgotai Misztérium választja el egymástól. Az Alapkő Meditáció negyedik részében még azt is megmutatja nekünk, hogy a Golgotai Misztérium által milyen átalakulás, átváltozás következett be a világban. Az Alapkő Meditációban Rudolf Steiner ezt az eseményt úgy írja le, mint ami szinte belecsapódik az emberiség fejlődésébe, és az idők változásának, az idő fordulójának nevezi, mert a *Zeitenwende* kifejezést használja. Ez a *Zeitenwende* egyben az új világidők kezdetét is jelenti, ekkor kezd átfordulni az idő evolúcióból involúcióba, és ekkor jelenik meg az evolúcióban a második, a jövőből érkező időáram is. Ezzel veszi kezdetét az emberek teremtése, az involúció. Ettől a pillanattól kezdve lett az ember felszólítva arra, hogy a további jövőt szabadon és maga teremtsen meg, és az Istenek által kisugárzott kozmosz ember által történő átszellemiesítése megkezdődhessen.

Ez az emberiség fejlődésében tehát egy rendkívül fontos esemény. Nem véletlen, hogy ezt a változást, valamint a nyomában létrejött két időáramot az Alapkő Meditáció más-más részeiben, meditatív úton is át tudjuk élni. Abban a felszólításban, hogy „gyakorold a szellem emlékezést” az első időáramot követjük és általa az Isteni teremtés forrásaihoz juthatunk vissza. Abban a felszólításban, hogy „gyakorold a szellem meglátását”, már a második időáramban vagyunk és az „örök Isteni célokat” próbálhatjuk meg magunkban tudatosítani, azokat, melyekhez az involúciós fázisban igazodni tudunk. Amikor a „gyakorold a szellemi jelenlétet” felszólítás hangzik fel, akkor az ember belső fordulópontjához érkezünk, és magunkban megélhetjük az átfordulást az Atya Szellemből kiáradó Isteni teremtésből a Szent Szellem által hordozott emberi teremtésbe.

Az eddigiekből jól láthattuk, hogy a két időáram létezése és annak ismerete egy hatalmas kihívás az emberi tudatosság számára. A mai embernek ugyanis mindkét időáramban tudatossá kell válnia és otthon kell lennie. Ma már nem elég, hogy az ember ébren van az evolúciós időáramban, hanem ezzel egy időben tudatossá kell válnia az involúciós időáramban is. Persze az sem elegendő, ha valaki az involúciós időáramban már ébren van, neki ma az a feladata, hogy tudatossá váljon az evolúciós időáramban is. Ez a két időáram ugyanis egy egészséges, önmagával és a világgal harmóniában lévő emberben összetartozik és szerves kapcsolatban van egymással. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a két időáram megértése az embertől egy olyan új tudatosság kialakítását várja el, ami az emberi középből a kiindulva

átfogja a múlt megismerését és a jövővel kapcsolatos döntéseket. Mert az egészséges emberi tudatosság átfogja mindkettőt.

A tudatossá váló ember felismeri, hogy nem létezik csak a múltra irányuló tudatosság, mert minden, a múlt megismerése során felmerülő kérdésnek megvan a jövőbeli, döntési tükörképe. A múlt megismerésére irányuló minden kérdést ugyanis kísér egy a jövőre irányuló kérdés is: mit akarok a jövőben a megismerés eredményével kezdeni? Hasonlóképpen, nem létezik csak a jövőre irányuló tudatosság sem, mert minden jövőre irányuló döntési tevékenységet, egy múltra irányuló kérdés is kísér. A kérdés itt az, hogy milyen megismerésen alapul az a tevékenység, amivel a jövőt meg akarom változtatni? A feladat ezen kérdések felismerése és tudatosítása mellett még az, hogy az ember megtalálja a múlt és a jövő között saját egyensúlyi pontját, a közepét.

Ennek a középnek, a saját egyensúlyi pontnak megtalálása, vagyis a két időáramban való tudatos jelenlét különösen fontos napjainkban, amikor a koronavírus ürügyén az emberi tudatosság és minden emberi érték komoly kihívásokkal néz szembe. Azt, hogy ez a helyzet mit is jelent a XXI. század első évtizedeiben azt az előbb részletezett ismeretek tudatosítása, ill. valódi átélése nélkül nem lehet megérteni.

Materialista fogalmakkal és jövőképpel ugyanis az ember csak elveszetten bolyong ebben a számára érthetetlen és ellenséges világban. Fogalmazhatjuk úgy is, hogy csak akkor érthetjük meg a mai helyzetet, a XXI. század kihívásait, ha kilépünk az ok-okozati gondolkodás világából és egy új tudatossággal próbáljuk megközelíteni az eseményeket, különösen a napjainkban zajló folyamatokat. Amennyiben tehát hallgatunk a második időáramban felénk érkező jövőképekben foglalt üzenetre és ezekre azt a választ adjuk, hogy „igen, nekem bele kell mennem”, akkor átléphetjük az előttünk álló, láthatatlan küszöböt. Ekkor megszülethet bennünk az az elhatározás, hogy felvállaljuk a saját életünket, felvállaljuk azt amit még meg kell élnünk és mindent, amiben még fejlődünk kell. Ezzel a tudati lépéssel a ma még értelmetlennek és veszélyesnek látszó események értelemmel telítődnek meg, a félelem elmúlik és megjelenik előttünk a dolgok és történések valódi értelme és rendeltetése. Ekkor – és csak ekkor – tudjuk megérteni azt, hogy a világban a mai események mit akarnak tőlünk, felismerhetjük, hogy mi az értelme ennek az egész vírus-ügynek a mi életünkben és a világban, ill. a most zajló események milyen fejlődést várnak el tőlünk.

Az fenn leírtak mantrikus átélésére kiválóan alkalmas Rudolf Steinernek egy - dátum nélküli - jegyzetfüzet bejegyzése (Forrás: Notizblatt Nr. 362. Heft 51/52, Dornach 1975, S. 41.):

Activität: Wille	Aktivität: akarat
Passivität: Denken	Passivität: gondolkodás
Das passive Denken ist Beobachten d.h. Abbildung eines ihm fremden Inhaltes.	A passzív gondolkodás a megfigyelés, vagyis egy idegen tartalom leképezése.
Der active Wille ist Thun d.h. Verwirklichung eines eigenen Inhaltes.	Az aktív akarat a tett, vagyis egy saját tartalom megvalósítása.
In dem Augenblicke der Erweckung von Kundali wird das passive Denken ~ aktiv und der active Wille ~ passiv	A kundali felébredésének pillanatában a passzív gondolkodás aktív, az aktív akarat passzív lesz.
Den Augenblick der Erweckung kann man bezeichnen dadurch, dass das Wesen ein / actives d.h. productives Denken und einen passiven d.h. empfangenden Willen / erhält.	A felébredés pillanatát úgy lehet leírni, hogy a lény egy aktív, azaz produktív gondolkodást és egy passzív, azaz befogadó akaratot kap.

A mantra Rudolf Steiner eredet kézírásával:

362 b.

Activität: ~~Denken~~ Wille
Passivität: Denken

Activität: Wille
Passivität: Denken

Das passive Denken ist Beobachten d.h. Abbildung eines ihm fremden Inhaltes.
Das aktive Wille ist Thun d.h. Verwirklichung eines eigenen Inhaltes.

Das passive Denken ist Beobachten d.h. Abbildung eines ihm fremden Inhaltes.
Der active Wille ist Thun d.h. Verwirklichung eines eigenen Inhaltes.

In dem Augenblicke der Erweckung von Kundali wird das
passive Denken ~ aktiv
und der active Wille ~ passiv

Den Augenblick der Erweckung kann man bezeichnen dadurch, dass das Wesen ein / actives d.h. productives Denken und einen passiven d.h. empfangenden Willen / erhält.

Den Augenblick der Erweckung kann man bezeichnen dadurch, dass das Wesen ein
actives d.h. productives Denken und einen passiven d.h. empfangenden Willen
erhält.